

Fremsat den 28. februar 2013 af justitsministeren (Morten Bødskov)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser

(Udvidelse af ordning om underretning af forurettede og styrkelse af rammerne for behandling af ansøgninger om offererstatning)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1008 af 24. oktober 2012, som ændret ved § 1 i lov nr. 1242 af 18. december 2012 og § 1 i lov nr. 1387 af 23. december 2012, foretages følgende ændring:

1. I § 741 g, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse her i landet, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et dansk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilfælde til udgang med viden herom.«

§ 2

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 325 af 11. april 2012, foretages følgende ændringer:

1. § 11, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Erstatningsnævnet består af en formand og en eller flere næstformænd, der tilsammen udgør formandskabet, samt et antal yderligere medlemmer. Erstatningsnævnets formand og næstformænd skal være landsdommere. Nævnets øvrige medlemmer udnævnes efter indstilling fra henholdsvis social- og integrationsministeren og fra Advokatrådet.

Stk. 3. Justitsministeren bestemmer antallet af næstformænd og øvrige medlemmer.

Stk. 4. Erstatningsnævnets formand, næstformænd og øvrige medlemmer udnævnes for en periode på 4 år. Genudnævnelse kan finde sted.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 5 og 6.

2. I § 11, stk. 3, der bliver stk. 5, indsættes efter »stk. 2«: »-4«.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2013.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning og baggrund
2. Underretningsordningen
 - 2.1. Gældende ret
 - 2.2. Lovforslagets udformning
3. Rammerne for behandling af ansøgninger om offererstatning
 - 3.1. Gældende ret
 - 3.1.1. Offererstatningsloven mv.
 - 3.1.2. Erstatningsnævnet
 - 3.2. Lovforslagets udformning
4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
 - 4.1. Underretningsordningen
 - 4.2. Rammerne for behandling af ansøgninger om offererstatning
5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
6. De administrative konsekvenser for borgerne
7. De miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder mv.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund

Som anført i regeringsgrundlaget fra oktober 2011, ”Et Danmark, der står sammen”, ønsker regeringen, at ofre for kriminalitet skal hjælpes bedre.

Regeringen har derfor i samarbejde med Enhedslisten fremlagt en offerpakke bestående af initiativer, der skal sikre, at ofre for kriminalitet får bedre hjælp. Offerpakken består af tre tiltag: Etablering af en offerfond, udvidelse af underretningsordningen over for ofre samt et tiltag, som skal kunne sætte offerets version af sagen i centrum i retssager.

Med dette lovforslag foretages de lovændringer, der er nødvendige for at gennemføre tiltaget om udvidelse af underretning af forurettede. Tiltaget om etablering af en offerfond behandles i et sideløbende lovforslag. Spørgsmålet om at sætte offerets version af sagen i centrum i retssager vil blive behandlet af Strafferetsplejeudvalget.

Som et yderligere tiltag ønsker regeringen ligeledes i samarbejde med Enhedslisten at gennemføre en markant styrkelse af rammerne for behandlingen af sager om offererstatning. Med dette lovforslag foreslås således endvidere, at der tilføres yderligere ressourcer til Erstatningsnævnet samtidig med, at rammerne for nævnets sagsbehandling ændres, således at ofre for kriminalitet kan få afgjort de længerevarende erstatningssager eller dele heraf hurtigere end i dag.

2. Underretningsordningen

2.1. Gældende ret

2.1.1. Ved lov nr. 412 af 9. maj 2011 blev der indsat en ny bestemmelse i retsplejeloven (§ 741 g), hvorefter forurettedes muligheder for at blive underrettet, når gerningsmanden kommer på fri fod, blev udvidet.

Bestemmelsen blev indsat på baggrund af de anbefalinger, der fremgår af en rapport om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser, som blev afgivet i december 2010 af en arbejdsgruppe nedsat af Justitsministeriet.

Ifølge bestemmelsen i retsplejelovens § 741 g, stk. 1, skal den forurettede i sager, hvor der er afsagt dom om ubetinget fængselsstraf for en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en sædelighedsforbrydelse, efter anmodning underrettes om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse og om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været varetægtsfængslet før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettede nære pårørende efter anmodning. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det, f.eks. ved risiko for misbrug af oplysningerne.

Ifølge § 741 g, stk. 2, finder reglerne i stk. 1 tilsvarende anvendelse, hvis gerningsmanden er dømt til anbringelse efter straffelovens §§ 68, 69, 73 eller 74 a eller til forvaring efter straffelovens § 70.

Desuden fremgår det af § 741 g, stk. 3, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om underretningsordningen, herunder om, at afgørelser ikke kan påklages til en højere administrativ myndighed, og at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte.

Ifølge forarbejderne til bestemmelsen begrænser retsplejelovens § 741 g ikke de allerede eksisterende muligheder for at underrette forurettede om gerningsmandens løsladelse mv., jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 134, pkt. 2.3.2.1. Der vil således fortsat – uanset arten af den begåede kriminalitet – i konkrete tilfælde, hvor det ud fra præventive eller sikkerhedsmæssige overvejelser konstateres, at der er et særligt hensyn at tage til forurettede i sagen, kunne foretages underretning ved gerningsmandens løsladelse mv.

Bestemmelsen trådte i kraft den 1. juli 2011 og finder anvendelse på overtrædelser, der begås efter dette tidspunkt.

Der er i medfør af § 741 g, stk. 3, udstedt bekendtgørelse nr. 809 af 29. juni 2011 om underretning ved udgang og løsladelse mv., som fastsætter de nærmere regler for underretningsordningen.

Det følger af bekendtgørelsens § 6, at kriminalforsorgen foretager underretning vedrørende dømte, som er idømt en

ubetinget fængselsstraf, hvilket er kerneområdet for underrettingsordningen. Tilsvarende er det kriminalforsorgen, der foretager underretning vedrørende personer dømt til forvaring. Ved foranstaltningsdømte henholdsvis ved unge, som er idømt en ungdomssanktion, forestår statsadvokaten henholdsvis politiet underretningen af offeret.

Anmodninger fra forurettede om at modtage underretning behandles af den politikreds, som behandler eller har behandlet straffesagen, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1. Der er ingen frister for indgivelse af en anmodning om underretning. Anmodningen skal behandles i forlængelse af modtagelsen. Der kan dog først tages stilling til anmodningen efter straffesagens endelige afslutning ved retten, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 741 g, at gerningsmanden – i modsætning til forurettede – som udgangspunkt ikke forvaltningsretligt kan anses for part i sagen om forurettedes anmodning om modtage underretning ved løsladelse mv., jf. Folketingstidende 2010-11, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 134, pkt. 3.2.3. Det betyder bl.a., at gerningsmanden ikke har krav på at blive parthørt over oplysningerne i sagen.

I forbindelse med indsættelsen af § 741 g i retsplejeloven blev det vurderet, at bestemmelsen indebærer, at det i alle tilfælde – inden for de i bestemmelsen angivne rammer – vil være berettiget at videregive oplysninger om gerningsmandens løsladelse mv. til forurettede eller forurettedes nære pårørende. Dette gælder, uanset om videregivelsen ellers skulle have været bedømt efter persondataloven eller forvaltningsloven. Derimod fandtes gerningsmanden ikke at burde orienteres om afgørelsen om underretning af forurettede, hvilket myndighederne ellers er forpligtede til efter persondataloven, medmindre særlige grunde taler herfor. Der blev herved henvist til, at oplysningen om, at offeret har anmodet om underretning, i sig selv vil kunne skabe eller forstærke et modsætningsforhold mellem offer og gerningsmand.

Det følger på den baggrund af § 741 g, stk. 3, at justitsministeren ved fastsættelsen af de nærmere regler om underrettingsordningen bl.a. kan fastsætte regler om, at persondatalovens bestemmelser om oplysningspligt ikke finder anvendelse i forhold til den dømte. Denne hjemmel er udnyttet i bekendtgørelsens § 4. Gerningsmanden skal således ikke orienteres om myndighedens afgørelse om at underrette offeret.

Gerningsmanden vil i stedet blive informeret om underrettingsordningens eksistens i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere.

Anmodningen om underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det. Det fremgår således af den af Justitsministeriet nedsatte arbejdsgruppes overvejelser, som er gengivet i bemærkningerne til lovforslaget, at der kan være tilfælde, hvor der er risiko for hævn fra for-

urettedes side – f.eks. ved banderelaterede forbrydelser. Desuden kan det ikke udelukkes, at der vil være tilfælde, hvor hensynet til gerningsmandens privatliv overstiger hensynet til forurettedes interesse i trykthed, f.eks. hvis der er risiko for chikane fra tredjemand.

Politikredsene skal ved vurderingen af, om der foreligger sådanne væsentlige hensyn, lægge vægt på de oplysninger, som allerede er i deres besiddelse. Kun efter en konkret vurdering skal politiet søge at oplyse grundlaget for afgørelsen i videre omfang. En eventuel yderligere sagsoplysning bør i videst muligt omfang ikke ske ved at anmode gerningsmanden om en udtalelse om sagen, idet oplysningen om, at offeret har anmodet om underretning, i sig selv vil kunne skabe eller forstærke et modsætningsforhold mellem offer og gerningsmand.

Kun i tilfælde, hvor politikredsen efter en konkret vurdering afslår at give underretning, vil det være nødvendigt at meddele forurettede dette skriftligt. I andre tilfælde vil det således være tilstrækkeligt, at politikredsen i forbindelse med modtagelsen af anmodningen har oplyst, at forurettede kan regne med underretning ved udgang og løsladelse mv. Hvis anmodningen fremsættes skriftligt, bør politikredsens afgørelse om, at der skal gives underretning af forurettede, dog ligeledes meddeles skriftligt.

Politidirektørens afgørelse kan ikke påklages til en højere administrativ myndighed, jf. § 3, stk. 2, i bekendtgørelsen.

Der findes ikke efter gældende ret bestemmelser om underretning af forurettede om gerningsmandens eventuelle deltagelse i tv-programmer, radioprogrammer eller skrevne interview.

2.1.2. Efter straffuldbydelseslovens § 59, stk. 1, har en indsat ret til i institutionen at udtale sig og i den forbindelse at lade sig fotografere til medierne. Denne ret kan dog begrænses af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. stk. 2.

Bestemmelsen i straffuldbydelseslovens § 59 skal ses i sammenhæng med samme lovs § 55, ifølge hvilken de indsatte har adgang til at rette skriftlig henvendelse til bl.a. dagspressen og de elektroniske medier og § 46, der indebærer, at de indsatte under udgang sædvanligvis kan opnå kontakt med repræsentanter for medierne, der ligeledes kan tage kontakt til den pågældende indsatte under straffuldbydelsen efter reglerne om besøg, jf. § 51.

I medfør af straffuldbydelseslovens § 59, stk. 3, er der ved bekendtgørelse nr. 379 af 17. maj 2001 (mediebekendtgørelsen) fastsat nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes ret efter stk. 1. Det fremgår heraf bl.a., at institutionen, forinden der gives tilladelse til interview mv., skal give den indsatte fornøden vejledning om de mulige følger af at stå frem i medierne, jf. bekendtgørelsens § 2. Afgørelse efter straffuldbydelseslovens § 59 og reglerne i bekendtgørelsen træffes af institutionens leder eller den, der bemyndiges der-

til, idet kompetencen til at træffe afgørelse om tilladelse til tv-interview dog ikke kan delegeres til andre end en vicefængselsinspektør, økonomichef eller vicepolitimester (nu vicepolitidirektør), jf. bekendtgørelsens § 3.

Hvis en afsoner eller forvaringsdømt skal optages på tv, forudsætter det en tilladelse fra institutionen, hvis optagelsen foregår på institutionens område. Ved indsattes afgivelse af interview til en dagbladsjournalist, der indfinder sig på institutionens område, vil der ikke nødvendigvis blive indhentet specifik tilladelse hertil fra institutionen, idet den pågældende journalist i stedet vil kunne aflægge besøg i medfør af besøgsreglerne.

Hverken tv- eller radiooptagelser eller afgivelse af interview, der finder sted uden for institutionens område, kræver i sig selv tilladelse. I visse tilfælde vil institutionen dog i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om udgangstilladelse blive bekendt med, at der planlægges sådanne optagelser mv. Dette gælder navnlig i de særlige tilfælde, hvor der meddeles udgangstilladelse med henblik på den dømtes deltagelse i en udflugt mv., hvorunder den dømte vil skulle optræde eller lignende. Som eksempel herpå kan nævnes et fængselskors optrædener.

2.2. Lovforslagets udformning

2.2.1. Mange ofre for især personfarlig kriminalitet vil i tiden efter forbrydelsen befinde sig i en særlig sårbar situation præget af utryghed. Nogle ofre kan bl.a. opleve en angst for at blive konfronteret med gerningsmanden. Først og fremmest kan frygten for fysisk at møde gerningsmand, når denne f.eks. har udgang eller er blevet løsladt, gøre det vanskeligt for offeret at komme videre i hverdagen, men også risikoen for at blive konfronteret med gerningsmanden gennem eksempelvis et tv-program eller et avisinterview kan virke angstfremkaldende for offeret. Offeret kan derfor have en interesse i at vide, hvornår risikoen for at blive konfronteret med gerningsmanden er til stede. Alene det at vide, at man vil få besked på forhånd og ikke pludselig og intetanende – direkte eller indirekte – bliver konfronteret med gerningsmanden, kan være en tryghed og lette hverdagen for offeret.

Det foreslås derfor, at den gældende særlige underrettningsordning i retsplejelovens § 741 g udvides til også at omfatte tilfælde, hvor gerningsmanden skal have en fremtrædende rolle i et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse her i landet eller skal optræde i et portrætinterview i et dansk dagblad, og at udvidelsen også gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom.

Formålet med udvidelsen af ordningen er at afhjælpe den belastning, som et offer kan opleve ved indirekte at skulle konfronteres med gerningsmanden gennem medierne. For nogle ofre vil det oveni den frygt, som en sådan konfrontation kan fremkalde, kunne virke stødende at opleve gerningsmanden ytre sig og være vidne til den opmærksomhed og i

visse tilfælde forherligelse, gerningsmanden tildeles som fremtrædende person i et tv- eller radioprogram eller som medvirkende i et portrætinterview i et dagblad. Ved at modtage underretning kan offeret forberede sig og tage de nødvendige forholdsregler.

Det bemærkes, at den foreslåede ordning ikke indebærer begrænsninger i den dømtes mulighed for at ytre sig, ligesom ordningen ikke i sig selv har betydning for, hvorvidt der konkret meddeles tilladelse til optagelser eller interview efter de gældende regler herom.

2.2.2. I forhold til gerningsmandens medvirken i optagelserne til et tv- eller radioprogram er det ikke alle situationer, hvor et offer konfronteres med gerningsmanden gennem tv eller radio, der vil være omfattet af ordningen. Der skal være tale om, at gerningsmanden er tildelt en fremtrædende rolle i programmet, dvs. at han eller hun deltager som hovedpersonen eller som en af flere hovedpersoner og har lejlighed til at ytre sig. Situationer, hvor gerningsmanden indtager en mere perifer rolle, eller hvor gerningsmanden optræder i tv- eller radioprogrammet ved en tilfældighed, vil således ikke være omfattet.

Justitsministeriet har i tilknytning hertil overvejet, om ordningen bør omfatte alle typer af tv- eller radioprogrammer, herunder eksempelvis også interview med dømte i nyhedsindslag, eller om ordningen bør begrænses til visse programtyper, såsom underholdnings- og såkaldte realityprogrammer. Det er Justitsministeriets opfattelse, at ordningen bør omfatte alle typer af tv- og radioprogrammer. Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at det for offeret vil kunne virke stødende at se sin gerningsmand i en fremtrædende rolle i tv, uanset programmets karakter, ligesom det kan virke stødende at høre gerningsmanden i radioen. I praksis vil interview afgivet i forbindelse med nyhedsindslag eller lignende dog ofte være af så relativ kort varighed, at vurderingen af den dømtes rolle i programmet ofte konkret vil føre til, at programmet ikke omfattes af den foreslåede ordning, idet vedkommende ikke kan siges at have en fremtrædende rolle i det pågældende tv- eller radioprogram.

Det er ikke afgørende, om der er tale om optagelse til programmer, der forventes sendt i lokal eller landsdækkende tv/radio. Det er imidlertid en forudsætning, at det pågældende program produceres til udsendelse her i landet. Ordningen vil således ikke omfatte programmer, der optages alene med henblik på udsendelse i udlandet. Ordningen vil endvidere ikke omfatte optagelser til brug for dokumentarfilm mv., der optages alene med henblik på visning i biografen. Det forhold, at et sådant program, der oprindeligt er produceret til udsendelse i udlandet eller til visning i en biograf, efterfølgende måtte blive sendt i dansk tv/radio, bringer ikke programmet ind under ordningen, idet det afgørende er, hvorvidt programmet er produceret til udsendelse her i landet i radio/tv. Det bemærkes i den forbindelse, at den relevante myndighed ikke kan forventes at være bekendt med, at eksempelvis en dansk tv-station opkøber og sender program-

mer, der oprindeligt er produceret til visning i en biograf eller til udsendelse i udlandet.

Ud over de ovenfor nævnte radio- og tv-programmer omfatter underretningsordningen endvidere tilfælde, hvor der bringes portrætinterview i et dansk dagblad.

Ved dagblad forstås en avis, som udkommer mindst én gang ugentligt, og som henvender sig til en bred kreds af læsere. Et skrift, der eksempelvis retter sig mod bestemte erhvervs- eller faggrupper, vil ikke være omfattet af ordningen. Der skal endvidere være tale om et dagblad, hvis indhold hovedsagelig består af redaktionelt stof (det vil sige ikke annoncer) i form af artikler mv. inden for et bredt emneområde. Det er ikke afgørende, om der er tale om et landsdækkende, regionalt eller lokalt dagblad.

Justitsministeriet har overvejet, hvilke typer af interview med den dømte ordningen bør omfatte. Det er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke blot skal være tale om en artikel om den pågældende gerningsmand. Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at det særligt vil virke stødende for offeret, hvis der bringes et længere, personligt interview med gerningsmanden, hvor den pågældende får lejlighed til at udtale sig om sine personlige forhold. Den pågældende artikel skal således kunne karakteriseres som et egentligt portrætinterview med den dømte. Almindelige artikler som f.eks. har karakter af nyhedshistorier, hvor der alene formidles fakta om den pågældende dømte eller dennes straffesag samt artikler, hvor der alene bringes kortere udtalelser eller lignende fra gerningsmanden, vil derfor ikke være omfattet af underretningsordningen.

Afgrænsningen til tv-/radioprogrammer, hvori den dømte har en fremtrædende rolle, og portrætinterview i dagblade indebærer, at programmer og interviews, hvori den pågældende optræder anonymt, falder uden for ordningen.

Justitsministeriet har overvejet, i hvilke situationer der skal kunne ske underretning. Underretning kan siges at være særligt relevant, når det pågældende tv- eller radioprogram *sendes*, eller når det pågældende portrætinterview *bringes* under gerningsmandens afsoning, hvor offeret kan have en større grad af forventning om ikke at blive konfronteret med sin gerningsmand. Dette kunne tale for at afgrænse ordningen til tilfælde, hvor den relevante myndighed (kriminalforsorgen mv.) er bekendt med, at programmet rent faktisk sendes eller portrætinterviewet bringes under gerningsmandens afsoning, uafhængigt af hvornår programmet er optaget eller interviewet er lavet.

Imod en sådan afgrænsning taler imidlertid for det første, at den relevante myndighed ikke kan forventes at være bekendt med, hvis gerningsmanden forud for sin indsættelse eller anbringelse er optaget som medvirkende i et tv- eller radioprogram eller har givet et portrætinterview. En sådan viden forudsætter, at optagelsen eller interviewet finder sted under afsoning og med den relevante institutions viden. Selv i sådanne tilfælde vil der for det andet være en række tilfælde, hvor

den relevante myndighed ikke nødvendigvis ved, hvornår eller om programmet eller interviewet rent faktisk sendes eller bringes. I praksis kan det således ikke udelukkes, at et planlagt tv- eller radioprogram eller portrætinterview enten udsendes eller fremrykkes, uden at den relevante myndighed bliver gjort bekendt hermed, ligesom den relevante myndighed bl.a. ikke kan forventes at have kendskab til eventuelle genudsendelser eller lignende genbrug.

På den baggrund – og idet det efter Justitsministeriets opfattelse er væsentligt at udforme en ordning, som så vidt muligt bygger på objektive og let administrerbare kriterier – finder Justitsministeriet, at underretningsordningen bør afgrænses til tilfælde, hvor det pågældende tv- eller radioprogram *optages* under gerningsmandens afsoning. Det vil i den forbindelse være uden betydning, hvornår programmet forventes sendt. Tilsvarende bør underretningsordningen, for så vidt angår portrætinterview, afgrænses til tilfælde, hvor det pågældende interview *laves* under gerningsmandens afsoning, og det er således også her uden betydning, hvornår det pågældende portræt rent faktisk bringes.

Underretningsordningen vil alene omfatte tv- og radioprogrammer samt portrætinterview, der optages eller laves med myndighedernes viden. Ordningen omfatter således navnlig optagelser eller interview, der finder sted på den relevante institutions område. Tilfælde, hvor den dømte medvirker i optagelsen af et tv- eller radioprogram eller stiller op til et portrætinterview uden for institutionens område, omfattes ligeledes, såfremt institutionen har meddelt tilladelse til den dømtes udgang med viden om den pågældendes medvirken i optagelserne eller interviewet. Tilfælde, hvor den dømte deltager i et tv- eller radioprogram eller et portrætinterview, der optages eller laves under udgang eller anden form for ophold uden for institutionen, og som institutionen ikke er vidende om i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om udgangstilladelse, vil dermed falde uden for ordningen. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvor en indsat bruger en del af sin sædvanlige weekend-udgang til at medvirke i et tv- eller radioprogram eller et portrætinterview i et dagblad. I sådanne tilfælde vil institutionen ikke nødvendigvis være orienteret herom i forbindelse med behandlingen af ansøgningen om udgangstilladelse.

Der vil, for så vidt angår tilfælde, hvor gerningsmanden optræder med et portrætinterview i dagblade, i øvrigt være en række situationer, hvor institutionen ikke vil være bekendt med, at den indsatte under afsoningen har kontakt til en repræsentant for medierne. Dette gælder bl.a. i tilfælde, hvor den indsatte i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 55 om retten til brevveksling eller straffuldbyrdelseslovens § 57 om retten til at føre telefonsamtaler fra institutionen afgiver skriftlige eller mundtlige interview til pressen, uden at institutionen har viden herom. Sådanne interview, som foretages fra institutionen uden myndighedernes viden, vil ligeledes falde uden for underretningsordningen.

I medfør af straffuldbyrdelseslovens § 51 har de indsatte endvidere ret til at modtage besøg. Det vil ikke nødvendig-

vis fremgå af en besøgsansøgning fra eksempelvis en freelance journalist på research, at vedkommende vil aflægge besøg i denne egenskab. Det forudsættes imidlertid, at de relevante institutioner i fornødent omfang gør sig bekendt med, hvilke medier der aflægger besøg på institutionerne, således at der kan ske underretning af en given forurettet i tilfælde omfattet af ordningen. Det bemærkes i den forbindelse, at den under pkt. 2.1.2 nævnte mulighed for at begrænse de indsattes ret til at udtale sig til medierne af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen, jf. straffuldbyrdeslovens § 59, stk. 2, i forvejen forudsætter, at institutionen er bekendt med, at en indsat planlægger at udtale sig til medierne.

At den pågældende institution er bekendt med, at en indsat modtager besøg fra eksempelvis en journalist vil imidlertid i sig selv næppe være tilstrækkeligt til, at institutionen har den forudsatte viden, der kan udløse en underretning af den forurettede. Ordningen forudsætter derfor, at de relevante medier/journalister bidrager med oplysninger, der gør det muligt for institutionen at vurdere, om det pågældende program/interview omfattes af ordningen, herunder bl.a. i henseende til programmets/interviewets karakter og afgrænsningen af de omfattede medier. Dette gælder også i tilfælde, hvor den indsatte med institutionens viden under udgang skal interviewes mv.

Det forudsættes, at de relevante institutioner indretter deres sagsoplysning på en sådan måde, at der hverken til medierne eller til vedkommende afsoner videregives oplysninger om, at offeret har anmodet om underretning. Det forudsættes ligeledes, at medierne inden for disse rammer bidrager med oplysninger.

Som nævnt ovenfor vil det i en række tilfælde ikke være muligt at oplyse offeret om det præcise tidspunkt for offentliggørelse. Dette kan som anført enten skyldes, at en planlagt udsendelse/udgivelse fremrykkes, udskydes, genudsendes eller helt udgår. Underretningen af offeret bør dog, i det omfang det er den underrettende myndighed bekendt, så vidt muligt indeholde oplysninger om det forventede sende- eller udgivelsestidspunkt. Også i denne henseende forudsættes det, at det pågældende medie så vidt muligt bidrager med oplysninger herom.

Det forhold, at medierne forudsættes at bidrage med de oplysninger, der er relevante for at forurettede kan blive underrettet, indebærer ikke i sig selv nogen indskrænkning i den dømtes adgang til at udtale sig til medierne.

Det bemærkes endvidere, at de pågældende oplysninger kun i nødvendigt omfang forudsættes videregivet til den forurettede. Det drejer sig i særdeleshed om oplysningerne om, hvornår og i hvilket medie et program/et portræt forventes bragt. Nærmere indholdsmæssige oplysninger om det pågældende tv-program mv. forventes imidlertid ikke videregivet til den forurettede.

Ved gerningsmandens deltagelse i en program- eller portrætserie forudsættes underretning alene at skulle ske én gang (når optagelserne eller interview til den pågældende program- eller portrætserie starter). Dette varetager efter Justitsministeriets opfattelse på tilstrækkelig måde formålet med ordningen – nemlig at ”advare” offeret om, at vedkommendes gerningsmand forventes at skulle optræde i et tv- eller radioprogram som fremtrædende person eller i et portrætinterview i et dagblad.

Der foreslås ingen ændringer i afgrænsningen af de lovovertrædelser, som følge af hvilke underretning kan komme på tale. Ligeledes foreslås der ingen ændringer i forhold til, at underretning alene gives efter anmodning fra den forurettede.

Den foreslåede ændring af § 741 g, stk. 1, vil således indebære, at gerningsmandens deltagelse som en fremtrædende person i et tv- eller radioprogram, der produceres til udsendelse her i landet, eller i et portrætinterview i et dansk dagblad sidestilles med gerningsmandens løsladelse mv. Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet ændre bekendtgørelsen om underretning ved udgang og løsladelse mv., således at underretning ved gerningsmandens deltagelse i de pågældende medier ligeledes omfattes heraf.

Forudsætningen for, at ofrene effektivt vil kunne benytte muligheden for at få underretning, vil være, at de er bekendt med, at muligheden eksisterer. Ordningen forudsættes derfor at skulle fremgå af den generelle information, som er tilgængelige for ofre.

2.2.3. Justitsministeriet har overvejet, om videregivelse af oplysninger til offeret om gerningsmandens medvirken i det pågældende tv- eller radioprogram eller portrætinterview samt oplysninger om forventet tidspunkt for offentliggørelse bør forudsætte, at det pågældende dagblad, tv- eller radioproduktionselskab underrettes konkret herom. Efter Justitsministeriets opfattelse må det imidlertid efter gennemførelse af den foreslåede ordning kunne forudsættes, at de relevante medier er bekendt med ordningen, samt med at der inden for ordningens rammer vil kunne ske underretning af offeret. Det bemærkes i tilknytning hertil, at et medie i de situationer, der omfattes af ordningen, i almindelighed vil vide, at den person, som skal deltage i vedkommende tv- eller radioprogram eller interview, er afsoner, og dermed også vil vide, at der kan være et offer, som i givet fald vil blive underrettet om optagelsen af det pågældende tv- eller radioprogram eller det pågældende portrætinterview og det forventede tidspunkt for offentliggørelse. Hertil kommer, at vedkommende afsoner ikke selv konkret bliver gjort bekendt med, hvorvidt vedkommendes offer får underretning.

2.2.4. Justitsministeriet har overvejet, om underretningsordningen i forbindelse med gerningsmandens deltagelse i et tv- eller radioprogram eller et portrætinterview alene skal finde anvendelse i forhold til overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden. Af hensyn til i videst muligt omfang at yde en effektiv beskyttelse af ofrene finder Justitsministeriet imid-

lertid, at ordningen også bør gælde i forhold til allerede begåede grovere overtrædelser af straffeloven, herunder overtrædelser begået forud for ikrafttrædelsen af den gældende underrettningsordning i forbindelse med løsladelse mv.

Det bemærkes i den forbindelse, at muligheden for at modtage underretning som anført ovenfor forudsættes at fremgå af det generelle informationsmateriale, der er tilgængelige for ofre. Bistandsadvokater, kontaktpersoner mv. vil herudover kunne informere offeret om muligheden for underretning, hvis der konkret er anledning til det, og det skønnes at være relevant.

Da ordningen herved vil kunne komme til at omfatte dømtede, der ved lovens ikrafttræden allerede er påbegyndt afsoning, forudsættes disse generelt i forbindelse med lovens ikrafttræden at blive gjort bekendt med ordningen gennem en opdateret version af kriminalforsorgens generelle vejledning, jf. herom pkt. 2.1.1 ovenfor.

3. Rammerne for behandling af ansøgninger om offererstatning

3.1. Gældende ret

3.1.1. Offererstatningsloven mv.

Staten yder efter reglerne i lov om erstatning til ofre for forbrydelser (offererstatningsloven) erstatning og godtgørelse til navnlig personer, der her i landet har været udsat for en straffelovsovertrædelse eller en overtrædelse af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Det er muligt at få erstatning, selv om gerningsmanden f.eks. er ukendt eller ikke kan straffes, f.eks. fordi han eller hun er under den kriminelle lavalder på 15 år.

Sager om erstatning efter offererstatningsloven behandles af Erstatningsnævnet. Politiet vejleder en forurettet om erstatningsmulighederne efter offererstatningsloven, når en lovovertrædelse anmeldes eller umiddelbart herefter. Der ydes erstatning og godtgørelse for personskade efter de almindelige regler herom i erstatningsansvarsloven. Der kan således f.eks. ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og for tab af erhvervsevne samt godtgørelse for varigt mén og for svie og smerte.

Der kan endvidere ydes tortgodtgørelse mv. efter erstatningsansvarslovens § 26, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Tortgodtgørelse ydes ved siden af de øvrige erstatnings- og godtgørelsesposter, f.eks. erstatning for tabt arbejdsfortjeneste eller godtgørelse for svie og smerte. ”Tort” er navnlig en krænkelse af selv- og æresfølelsen, dvs. en persons opfattelse af eget værd og omdømme. I praksis ydes der navnlig tortgodtgørelse efter erstatningsansvarsloven for ærekrænkelser mv. samt ved frihedsberøvelse og sædelighedsforbrydelser.

Kommunerne har en række muligheder for at yde hjælp til ofre for forbrydelser efter reglerne i den sociale lovgivning, og efter regler i sundhedslovgivningen er der mulighed for

at yde tilskud til psykologbehandling til særligt udsatte grupper, herunder bl.a. volds- og voldtægtsofre.

3.1.2. Erstatningsnævnet

Afgørelse om erstatning til ofre for forbrydelser træffes af et nævn (Erstatningsnævnet), der er nedsat af justitsministeren, jf. offererstatningslovens § 11, stk. 1.

Efter bestemmelsen i § 11, stk. 2, består Erstatningsnævnet af en formand, der skal være landsdommer, og af to andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra social- og integrationsministeren og det andet medlem efter indstilling fra Advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere for disse udnævnes for 4 år.

For hvert af nævnets medlemmer beskikkes en suppleant, jf. § 11, stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 finder i den forbindelse tilsvarende anvendelse.

Efter § 11, stk. 4, fastsætter Justitsministeriet nævnets forretningsorden og regler om indgivelse af ansøgning.

Når en sag modtages i Erstatningsnævnet, foretages en hurtig udskillelse af de ansøgninger, hvor nævnet har mulighed for umiddelbart at træffe afgørelse. Det drejer sig f.eks. om de sager, hvor erstatningsspørgsmålet er afgjort ved en dom, som nævnet er bundet af. Tilsvarende gælder også i sager om f.eks. mindre, oplagte eller veloplyste krav, som nævnet umiddelbart kan træffe afgørelse om.

En del af ansøgningerne drejer sig om krav, der ikke er tilstrækkeligt oplyste eller dokumenterede. I sådanne sager vil der ofte være behov for mere tidskrævende sagsbehandling.

I sager med alvorlig tilskadecomst, f.eks. varigt mén, erhvervsevnetab mv., skal sagerne i overensstemmelse med reglerne i erstatningsansvarsloven sædvanligvis forelægges for Arbejdsskadestyrelsen.

Navnlig i sager med alvorlige skader med langvarige sygeperioder, tabt arbejdsfortjeneste, helbredsbehandlinger, varigt mén og erhvervsevnetab, vil nævnet – i det omfang, det er muligt – træffe afgørelse om en del af kravene, således at erstatning herfor straks kan udbetales.

Efter offererstatningslovens § 7 ydes der ikke erstatning i det omfang, skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Som følge af § 7 vil Erstatningsnævnet, når der ikke er klarhed over, hvorvidt en skade er dækket af en forsikring, henviser offeret til at afklare dette, før sagen tages til behandling.

Efter offererstatningslovens § 17 indtræder staten, i det omfang der ydes erstatning, i skadelidtes krav mod skadevolderen. Afgørelser om regres træffes af politiet i den politikreds, som har udbetalt erstatningen. Hvis nævnet tilkender erstatning, og der er kendt skadevolder, vil nævnet sædvan-

ligvis fremkomme med en vejledende udtalelse til politiet om regres.

Nævnets forretningsorden, jf. bekendtgørelse nr. 365 af 17. april 2012 om forretningsorden for Erstatningsnævnet, indeholder de nærmere bestemmelser om bl.a. nævnets sammensætning, sagsbehandlingen i nævnet og sekretariatet samt afgørelsen af erstatningssagerne.

Det fremgår bl.a. heraf, at alle nævnets (tre) medlemmer som udgangspunkt deltager i en sags behandling, jf. § 2, stk. 1. Nævnets formand eller dennes suppleant kan dog i visse nærmere opregnede tilfælde træffe afgørelse uden deltagelse af nævnets øvrige medlemmer, jf. § 2, stk. 2. Endvidere kan nævnets formand bemyndige sekretariatet til at træffe afgørelse i visse nærmere afgrænsede sager.

Sekretariatsbistand til Erstatningsnævnet ydes af Justitsministeriet. Organisatorisk har sekretariatet siden ultimo 2004 været placeret i Civilstyrelsen.

3.2. Lovforslagets udformning

Med forslaget ønsker regeringen at styrke hjælpen til ofre for forbrydelse ved at fremme behandlingen af offererstatningssager navnlig med henblik på en generel nedbringelse af de længerevarende sagsbehandlingstider og øge mulighederne for at træffe afgørelse vedrørende dele af erstatningskravet i takt med, at delkrav kan opgøres.

Antallet af afgørelser, der træffes i offererstatningssagerne, er i de senere år steget markant trods en stabil tilgang af nye sager.

Offererstatning	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nye sager	3.112	3.080	3.341	3.117	3.169	3.076
Afgørelser	4.700	4.613	4.552	5.306	5.086	5.955

Stigningen i antallet af afgørelser indebærer en stigning i sagsbehandlingstiderne. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er steget fra 75 dage i 2007 til 89 dage i 2012.

Erstatningsnævnet har allerede i dag fokus på, at der træffes afgørelse hurtigst muligt. Når der er tale om tunge og mere komplicerede sager, vil der imidlertid være behov for mere tidskrævende sagsbehandling.

Regeringen ønsker på denne baggrund at styrke behandlingen af offererstatningssager ved at tilføre yderligere ressourcer med henblik på at øge kapaciteten både i Erstatningsnævnet og nævnets sekretariat.

Styrkelsen af Erstatningsnævnets kapacitet kan ske ved at skabe mulighed for at etablere et ”dobbeltnavn”, således at sagerne kan behandles i flere parallelle nævnsgrupperinger samtidig med, at sekretariatets kapacitet styrkes ved tilførsel af yderligere personaleressourcer og øget digitalisering af distributionen af mødemateriale til nævnets medlemmer.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 11, stk. 1, indebærer, at Erstatningsnævnet – i modsætning til f.eks. Flygtningegenævnet og Udlændingenævnet – ikke kun begrebsmæssigt, men også fysisk betragtes som ét navn. Styrkelse af behandlingen af sager om offererstatning ved etablering af ”dobbeltnavn” og den hermed forbundne forøgelse af antallet af medlemmer af nævnet forudsætter således ændring af bestemmelsen i lovens § 11, stk. 2.

Erstatningsnævnet vil herefter bestå af en formand og en eller flere næstformænd (formandskabet) og andre medlemmer.

Svarende til hvad der allerede gælder, skal Erstatningsnævnets formand og dennes suppleant være landsdommer. Tilsvarende bør efter Justitsministeriets opfattelse gælde for næstformanden/næstformændene og suppleanter. Justitsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at en næstformand vil skulle kunne indtage samme rolle i behandlingen af erstatningssager som formanden. Det bemærkes i den forbindelse, at styrkelsen af Erstatningsnævnets kapacitet som ovenfor anført giver mulighed for at behandle erstatningssager i flere parallelle nævnsgrupperinger. Ved udpegelsen af en eller flere næstformænd er det således ikke tilsigtet, at der vil skulle deltage flere nævnsmedlemmer i en sags behandling, men derimod at skabe mulighed for at nævnet kan behandle flere sager. Justitsministeriet lægger i tilknytning hertil vægt på, at Erstatningsnævnets afgørelser kan omfatte principielle spørgsmål, og at afgørelserne kan være af væsentlig betydning for skadelidte. Ministeriet lægger endvidere vægt på, at de erstatninger, som Erstatningsnævnet udmåler, kan være af betydelig størrelse. Herudover lægger ministeriet vægt på, at nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet, jf. offererstatningslovens § 16.

De øvrige medlemmer vil som efter de gældende regler skulle udnævnes efter indstilling fra henholdsvis social- og integrationsministeren og Advokatrådet.

Justitsministeren bestemmer antallet af næstformænd og øvrige medlemmer.

Kapacitetsudvidelsen vil indebære, at Erstatningsnævnet i endnu højere grad vil kunne fokusere på muligheden for at træffe delafgørelser i de sager, der i dag trækker ud, så borgerne hurtigt kan få en del af deres erstatning. Desuden vil sagsbehandlingstiden kunne nedbringes i de sager, der i dag trækker ud.

Det vurderes i den forbindelse, at Erstatningsnævnet senest tre måneder efter, at det kan konstateres, at der er et erstatningsgrundlag, vil kunne vurdere, om der er grundlag for at træffe afgørelse om en del af kravene, således at denne del af erstatningen hurtigt kan udbetales, og at sagsbehandlingstiden i de sager, der ikke i forvejen afsluttes inden for de første 60 kalenderdage, kan nedbringes.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

4.1. Underretningsordningen

Forslaget om udvidelse af underretningsordningen skønnes ikke at medføre merudgifter for politiet, anklagemyndigheden eller kriminalforsorgen af betydning.

Forslaget om en udvidet underretningsordning har ikke økonomiske og administrative konsekvenser af betydning for kommuner og regioner.

4.2. Rammerne for behandling af ansøgninger om offererstatning

Forslaget om styrkelse af Erstatningsnævnet vil medføre merudgifter for Civilstyrelsen til ”dobbeltnavn” og styrket sagsbehandling. Merudgiften vil i 2013 være 2 mio. kr., og i 2014 og frem vil merudgifterne være 4 mio. kr. årligt. Merudgifterne finansieres af reserven § 35.11.21. Pulje til nye initiativer og vil blive indbudgetteret på konto 11.11.11. Civilstyrelsen på TB13 og på forslag til finanslov for 2014.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. De administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. De miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder mv.

Udkast til lovforslag om henholdsvis udvidelse af ordning om underretning af forurettede og styrkelse af rammerne for

behandling af ansøgninger om offererstatning har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet, Fængselsforbundet i Danmark, Foreningen af Fængselsinspektører m.fl., Kriminalforsorgsforeningen, HK-Landsklubben for Kriminalforsorgen, Kriminalforsorgens lokale præsteforening, Landsklubben af socialrådgivere i Kriminalforsorgen, Erstatningsnævnet, Datatilsynet, Det Kriminalpræventive Råd, Kommunernes Landsforening, Danske Regioner, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Amnesty International, Retssikkerhedsfonden, Dansk Retspolitisk Forening, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Offerrådgivningen i Danmark, Landsforeningen Hjælp Voldsofre, Landsorganisationen for Kvindekrisecentre, Joan-Søstrene.

Et udkast til lovforslag om udvidelse af ordning om underretning af forurettede har endvidere været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Dansk Journalistforbund, Danske Mediers Forum, Boxer TV ApS, Canal Digital Danmark A/S, Dk4, DR, I/S DIGI-TV, METV - Mesopotamia TV, MTG A/S, Viasat, SBS TV A/S, SBS-Net, Stofa A/S, Teracom (Broadcast Service Danmark A/S), TV Midt Vest, TV SYD, TV 2 Sport A/S, TV 2/Bornholm, TV 2/DANMARK A/S, TV 2/FYN, TV 2/Lorry, TV 2/Nord, TV 2/Øst, TV 2/Østjylland, TV 3 A/S, Kanal Hovedstaden, Kanal 23, YOUSEE, Danmarks Lokal-Tv Forening, Dansk Student Tv Forening, Producentforeningen, De Danske Dagblades Forening, Berlingske Media, Danske Medier, JP Politikens Hus, Gold FM/Klassisk FM ApS, Radio 100FM, Radio 2, Radio Nova FM, Radio Pop FM, Radio 24Syv, SBS Radio A/S.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Den beskrevne styrkelse af Erstatningsnævnet vil indebære merudgifter på 2 mio. kr. i 2013. og 4 mio. kr. årligt derefter.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til retsplejelovens § 741 g, stk. 1

Det foreslås, at den gældende underretningsordning i retsplejelovens § 741 g, stk. 1, udvides, således at forurettede også får mulighed for at blive underrettet i situationer, hvor gerningsmanden under sin afsoning medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse her i landet, hvori den pågældende skal have en fremtrædende rolle eller i et portrætinterview i et dansk dagblad.

Det er ikke alle situationer, hvor et offer konfronteres med gerningsmanden gennem tv, radio eller dagblade, der omfattes. I forhold til tv- og radioprogrammer skal der være tale om, at gerningsmanden er tildelt en fremtrædende rolle i programmet, dvs. at han eller hun deltager som hovedpersonen eller som en af flere hovedpersoner og har lejlighed til at ytre sig. Situationer, hvor gerningsmanden indtager en mere perifer rolle, eller hvor gerningsmanden indgår i programmet ved en tilfældighed, vil således ikke være omfattet. Tilsvarende gælder programmer, hvor gerningsmanden optræder anonymt.

Ordnningen omfatter alle typer af tv- og radioprogrammer. Det er således uden betydning, om det pågældende program produceres af eksempelvis en nyhedsredaktion eller en underholdningsredaktion. Det afgørende vil være, hvorvidt gerningsmanden skal have en fremtrædende rolle i programmet. Dette vil typisk kunne forekomme ved underholdningsprogrammer og såkaldte realityprogrammer. Som eksempler på programmer, der typisk vil være omfattet af den foreslåede ordning, kan nævnes programmer, der følger dagligdagen for en gruppe af afsonere i et fængsel eller som følger en gruppe af afsonere, der deltager i særlige projekter, herunder projekter af resocialiserende karakter så som oplæring i madlavning, korsang mv.

I modsætning hertil vil tv- eller radiointerview afgivet i forbindelse med nyhedsindslag eller lignende ofte være af så kort varighed, at en vurdering af den pågældendes rolle konkret vil føre til, at programmet ikke omfattes af den foreslåede ordning, idet den pågældende ikke kan siges at skulle indtage en fremtrædende rolle.

I forhold til portrætinterview vil et længere, personligt interview med gerningsmanden, hvor den pågældende får lejlighed til at udtale sig om sine personlige forhold være omfattet af ordningen. Den pågældende artikel skal således kunne karakteriseres som et egentligt portrætinterview af den dømte. Almindelige artikler som f.eks. har karakter af nyhedshistorier, hvor der alene formidles fakta om den pågældende dømte eller dennes straffesag samt artikler, hvor der alene bringes kortere udtalelser eller lignende fra gerningsmanden, vil derimod ikke være omfattede. Tilsvarende gælder interview, hvor gerningsmanden optræder anonymt.

Den foreslåede underretningsordning omfatter tilfælde, hvor det pågældende tv- eller radioprogram optages under gerningsmandens afsoning. Det er i den forbindelse uden betydning, hvornår programmet forventes sendt. Tilsvarende omfatter underretningsordningen tilfælde, hvor et dagbladsinterview laves under gerningsmandens afsoning, og det er således også her uden betydning, hvornår det pågældende portræt rent faktisk bringes.

Alene programmer og portrætinterview, der optages eller laves med den relevante institutions viden, vil være omfattet af ordningen. Ordningen vil hermed typisk omfatte optagelse af tv- og radioprogrammer i institutionen samt interview, der afgives under journalistens tilstedeværelse i institutionen, men også programmer og andre interview der optages under udgang vil være omfattet, hvis der er meddelt tilladelse til udgang med viden om gerningsmandens medvirken i optagelserne eller portrætinterviewet.

Navnlig i de atypiske tilfælde, hvor det efter en konkret vurdering må antages, at den dømte vil skulle indtage en fremtrædende rolle i et nyhedsindslag i tv eller radio og dermed vil være omfattet af ordningen, vil det i praksis kunne være vanskeligt, hvis ikke umuligt at foretage underretning af offeret, inden programmet sendes. Dette skyldes, at der navnlig ved nyhedsindslag vil kunne ske optagelse med kort varsel, ligesom sådanne indslag vil kunne blive sendt direkte. Tilsvarende vil det i praksis kunne være vanskeligt eller endog umuligt at foretage underretning, inden et portrætinterview bringes i et dagblad, idet dagblade ofte vil operere med korte deadlines. I sådanne situationer forudsættes det, at den relevante myndighed udfolder rimelige bestræbelser på at underrette forurettede, hvilket efter omstændighederne vil kunne ske telefonisk.

Selvom tidspunktet for offentliggørelse ikke er afgørende for, om ordningen finder anvendelse, bør underretningen af offeret så vidt muligt indeholde oplysninger om det forventede tidspunkt for offentliggørelse, i det omfang det er den underrettende myndighed bekendt.

Er der tale om optagelse af flere programmer i en programserie eller en serie af artikler som portrætterer en gerningsmand, vil underretning alene skulle ske én gang. Er der derimod tale om optagelse af flere forskellige programmer/programserier eller forskellige artikler, der ikke har nogen indbyrdes sammenhæng, forudsættes offeret at blive underrettet om hvert enkelt program/programserie eller artikel/artikelse-rie.

Med den foreslåede ændring ligestilles underretningsordningen i tilfælde af gerningsmandens deltagelse i visse medier med underretningsordningen i tilfælde af gerningsmandens løsladelse mv. I overensstemmelse hermed vil Justitsministeriet, hvis lovforslaget vedtages, ændre bekendtgørelse nr. 809 af 29. juni 2011 om underretning ved udgang og løsladelse mv., således at reglerne heri også kommer til at omfatte underretning i tilfælde af gerningsmandens deltagel-

se som fremtrædende figur i et tv- eller radioprogram eller gerningsmandens medvirken i portrætinterview i et dagblad.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.1-2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til offererstatningslovens § 11, stk. 2-4

Med bestemmelsen fastsættes Erstatningsnævnets sammensætning. Erstatningsnævnet vil herefter bestå af en formand og en eller flere næstformænd (formandskabet) og andre medlemmer.

Justitsministeren bestemmer antallet af næstformænd og øvrige medlemmer. Det forudsættes i den forbindelse, at der udnævnes et lige antal almindelige medlemmer, således at halvdelen af disse vil skulle udnævnes efter indstilling fra social- og integrationsministeren og den anden halvdel efter indstilling fra Advokatrådet.

Både Erstatningsnævnets formand og næstformanden/næstformændene skal være landsdommere. Tilsvarende gælder disses suppleanter.

Med adgangen til at udvide antallet af medlemmer af Erstatningsnævnet åbnes for, at nævnet kan arbejde i flere parallelle grupperinger under ledelse af enten formanden, en næstformand eller en af disses suppleanter. På denne måde skabes der mulighed for at etablere et "dobbeltnavn" og dermed mulighed for at træffe flere delafgørelser, idet der også fremover højst vil skulle deltage tre medlemmer inklusiv formand/næstformand i behandlingen af de enkelte sager.

Den nærmere tilrettelæggelse af nævnets sagsbehandling vil blive fastsat i nævnets forretningsorden. Der vil i den forbindelse som hidtil bl.a. kunne fastsættes nærmere regler om kompetencen for formanden og dennes suppleant til at træffe afgørelser uden øvrige medlemmers deltagelse i sagsbehandlingen, ligesom der vil kunne fastsættes nærmere regler om næstformændenes eller disses suppleanternes kompetence til at træffe afgørelser på egen hånd. Ligeledes vil der som hidtil kunne fastsættes nærmere regler om muligheden for at bemyndige sekretariatet til at træffe afgørelser i visse sager.

Erstatningsnævnets medlemmer, herunder formand og næstformænd udnævnes for en periode på 4 år. Genudnævnelse kan finde sted.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Loven træder i kraft den 1. juli 2013.

Den nye regel i lovforslagets § 1. nr. 1, om underretning af forurettede finder anvendelse i forhold til tv- og radioprogrammer, der optages efter lovens ikrafttrædelsestidspunkt samt portrætinterview, der gives til dagblade efter lovens ikrafttrædelsestidspunkt. Det afgørende er således ikke, hvornår det strafbare forhold er begået, men derimod, hvornår tv- eller radioprogrammet optages eller portrætinterviewet gives. Bestemmelsen vil således også finde anvendelse i forhold til ofre, hvis gerningsmænd allerede er dømt, uanset om afsoning eller anbringelse på hospital, institution mv. i henhold til dom er påbegyndt eller ej.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den nye regel i lovforslagets § 2, nr. 1-2, om Erstatningsnævnets sammensætning griber ikke ind i de udnævnelser af medlemmer og suppleanter, som er foretaget forud for lovens ikrafttræden. Disse udnævnelser vil således fortsat være gældende i resten af udnævnelsesperioden, hvorefter der i henhold til reglerne herom vil være mulighed for genudnævnelse.

Til § 4

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed. Det fastslås, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at § 2 (ændring af offererstatningsloven) ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1008 af 24. oktober 2012, som ændret ved § 1 i lov nr. 1242 af 18. december 2012 og § 1 i lov nr. 1387 af 23. december 2012, foretages følgende ændringer:

§ 741 g. I sager, hvor der er afsagt dom om ubetinget fængselsstraf for en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en sædelighedsforbrydelse, underrettes den forurettede efter anmodning om tidspunktet for den dømtes første uledsagede udgang og løsladelse og om eventuel undvigelse, hvis den dømte har været varetægtsfængslet før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. Er den forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende efter anmodning. Underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningsmanden taler for det.
Stk. 2-3 (...)

1. I § 741 g, stk. 1, indsættes efter 1. pkt.:

»I sådanne tilfælde underrettes den forurettede desuden efter anmodning, hvis gerningsmanden under afsoning og på institutionens område med institutionens viden medvirker i optagelserne til et tv- eller radioprogram produceret til udsendelse her i landet, hvori den pågældende har en fremtrædende rolle, eller i et portrætinterview i et dansk dagblad. Det samme gælder ved medvirken i optagelserne af et sådant tv- eller radioprogram eller interview uden for institutionens område i tilfælde, hvor institutionen har meddelt tilladelse til udgang med viden herom.«

§ 2

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 325 af 11. april 2012, foretages følgende ændringer:

§ 11. Afgørelse om erstatning træffes af et nævn, der nedsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Nævnet består af 1 formand, der skal være landsdommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra social- og integrationsministeren og det andet medlem efter indstilling fra Advokatrådet. Medlemmerne udnævnes for 4 år.

Stk. 3. Der beskikkes en suppleant for hvert af nævnets medlemmer. *Stk. 2* finder tilsvarende anvendelse på beskikelse af suppleanter.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nævnets forretningsorden og regler om indgivelse af ansøgning.

1. § 11, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 2.* Erstatningsnævnet består af en formand og en eller flere næstformænd, der tilsammen udgør formandskabet, samt et antal yderligere medlemmer. Erstatningsnævnets formand og næstformænd skal være landsdommere. Nævnets øvrige medlemmer udnævnes efter indstilling fra henholdsvis social- og integrationsministeren og fra Advokatrådet.

Stk. 3. Justitsministeren bestemmer antallet af næstformænd og øvrige medlemmer.

Stk. 4. Erstatningsnævnets formand, næstformænd og øvrige medlemmer udnævnes for en periode på 4 år. Genudnævnelse kan finde sted.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 5 og 6.

2. I § 11, stk. 3, der bliver stk. 5, indsættes efter »stk. 2«:
»-4«.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 2013.

§ 4

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 2 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.